

سفر جو بایدن به خاورمیانه؛ دورنمای ائتلاف عربی-عربی

سفر جو بایدن رئیس جمهوری ایالات متحده آمریکا به خاورمیانه در حالی با ورود وی به سرزمین های اشغالی آغاز شد که از روزهای قبل تفسیر، گمانه زنی و تحلیل های مختلفی در خصوص پیامدها و نتایج این سفر از سوی رسانه ها و کارشناسان صورت گرفته بود.

به گزارش سایت خبری پرسون، همانطور که انتظار می رفت، بایدن در سفر خود به تل آویو و دیدار با مقامات اسرائیلی بار دیگر بر حمایت همه جانبه آمریکا از رژیم صهیونیستی تاکید کرد و جان کلام او این بود که برای صهیونیست بودن، حتماً نباید یهودی باشید!

اما مهمترین محور سفر بایدن همانطور که تحلیل گران تاکید می کنند، بحث ایجاد ائتلاف عربی-عربی و نیز تلاش برای عادی سازی روابط میان اسرائیل و عربستان سعودی است. بایدن پس از دیدار با مقامات اسرائیلی قرار است بلافاصله به جدّه رفته و با پادشاه و ولیعهد عربستان سعودی دیدار کند. هر چند برخی گمانه زنی ها حاکی از مذاکرات میان آمریکا و عربستان بر سر موضوع انرژی و متقاعد کردن سعودی ها برای افزایش تولید نفت است، اما محوریت این سفر و برنامه آن به گفته اغلب ناظران به بحث عادی سازی روابط اسرائیل و عربستان باز می گردد. روابطی که هم اکنون و پشت و پرده در جریان است و تنها علنی کردن آن به تعویق افتاده است.

در این رابطه برخی کارشناسان معتقدند سعودی ها برای علنی کردن عادی سازی روابط با اسرائیل بر خلاف برخی کشورهای منطقه مانند امارات و مراکش به دنبال یک امتیاز ملموس هستند. از سوی دیگر برخی معتقدند سفر بایدن به منطقه زمینه ای را ایجاد می کند تا دو طرف تفاهم عادی سازی روابط را با یکدیگر اعلام کنند.

بیانیه ضد ایرانی

با این حال یکی از مهمترین محورهای سفر بایدن به اسرائیل و عربستان به موضوع ایران باز می گردد. جایی که بایدن و لاپید، نخست وزیر رژیم صهیونیستی در بیانیه ای ضد ایرانی با اشاره به امضاء توافق مشارکت راهبردی اعلام کردند که تعهد رسمی آمریکا جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته ای است.

در این بیانیه مشترک که روز پنجشنبه در وبسایت کاخ سفید منتشر شده، آمده است که در راستای روابط امنیتی دیرینه میان آمریکا و اسرائیل و تعهد قاطع واشنگتن به امنیت این رژیم و به ویژه حفظ برتری نظامی آن، واشنگتن بر تعهد ثابت خود به حفظ و تقویت توانایی تل آویو برای بازدارندگی دشمنانش و دفاع از خود در برابر هرگونه تهدید یا ترکیبی از تهدیدات، تاکید می کند.

این بیانیه می افزاید: آمریکا تاکید می کند که یکی از اجزای این تعهد جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته ای برای همیشه است و آمریکا آماده است تا از تمام عناصر قدرت ملی خود برای اطمینان از این امر استفاده کند.

در بخش دیگری از این بیانیه ضد ایرانی همچنین بر تعهد واشنگتن به همکاری با شرکای غیر از رژیم صهیونیستی برای مقابله با اقدامات ادعایی خصمانه و فعالیت های ادعایی بی ثبات کننده ایران، چه مستقیماً و چه از طریق گروه ها و سازمان هایی مانند حزب الله، حماس، و جهاد اسلامی فلسطین تاکید می کند.

در واقع بایدن در دیدار با مقامات اسرائیل توسل به زور را یکی از گزینه های مقابله با ایران عنوان کرده و در کنفرانس خبری مشترک با یائیر لاپید، نخست وزیر رژیم صهیونیستی مدعی شد که ایالات متحده تا ابد منتظر پاسخ ایران در رابطه با بازگشت به توافق هسته ای ۲۰۱۵ نخواهد ماند.

وی در این باره گفت: ما برای سران ایران مشخص کردیم که حاضریم جهت بازگشت به برجام چه چیزهایی را قبول کنیم. ما منتظر پاسخ آن ها هستیم. درباره اینکه این اتفاق چه زمانی می افتد، مطمئن نیستم اما ما تا ابد منتظر نخواهیم ماند.

لاپید نیز در این نشست خبری مخالفت خود با احیای توافق هسته ای ۲۰۱۵ را ابراز کرد و رئیس جمهور آمریکا خواست تا فشارها علیه ایران را افزایش دهد. وی در ادامه مدعی شد که «دپیماسی جلوی ایران را نخواهد گرفت».

واکنش ایران

در این راستا، حسین امیرعبدالهیان وزیر خارجه کشورمان در واکنش به چنین اظهاراتی، اعلام کرد جمهوری اسلامی ایران با قدرت و منطق در مسیر توسعه پایدار اقتصادی و تلاش عزتمند برای لغو تحریم ها به مسیر خود ادامه می دهد.

وی تاکید کرد: هرگز از حقوق مسلم ملت بزرگ ایران کوتاه نخواهیم آمد. وزیر امور خارجه خاطرنشان کرد: دستیابی به توافق خوب، قوی و پایدار هدف

ماست، بی‌تردید خیمه‌شب‌بازی کاخ سفید و صهیونیسم در منطقه، ما را مصمم‌تر می‌سازد.

همچنین ناصر کنعانی سخنگوی وزارت خارجه نیز در این خصوص گفت: در بیانیه مشترک بایدن و لاپید، بر «تعهد ثابت و قاطع آمریکا به حفظ امنیت و برتری نظامی اسرائیل» تاکید شده است. هدف صرفا ایران نیست، بلکه کشورهای عربی و اسلامی می‌بایست همواره برتری رژیم صهیونیستی را بپذیرند. سخنگوی وزارت امور خارجه یادآور شد: بنابراین منبع اصلی تهدید برای منطقه کاملا روشن است.

شکاف میان دستگاه‌های اطلاعاتی اسرائیل

همزمان با این اتفاقات روزنامه نیویورک تایمز در گزارشی با اشاره به شکاف میان نهادهای نظامی و اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در قبال احیای برجام، نوشت: از لحظه‌ای که توافق هسته‌ای در سال ۲۰۱۵ انجام شد، دولت اسرائیل سرسختانه با این توافق مخالف بوده است. اگرچه مقامات ارشد نهادهای دفاعی و اطلاعاتی اسرائیل بیش از پیش می‌گویند که توافقی جدیدی مشابه قبلی می‌تواند به نفع اسرائیل باشد. شکاف بر سر توافق هسته‌ای بیشتر میان کارکنان دفاعی و بخش اطلاعاتی آن و موساد است که مسئول گردآوری اطلاعات و عملیات مخفیانه برون مرزی است. این رونامه می‌افزاید: مقامات نظامی اسرائیل در برخی مصاحبه‌ها در هفته‌های اخیر گفتند که آهارون هالیوا، رییس اطلاعات نظامی ارتش اسرائیل و دستیاران او در بحث‌های داخلی معتقدند که هرگونه توافقی، حتی توافقی با نقص‌های بزرگ، با توجه به پیشرفت سریع ایران در برنامه هسته‌ای‌اش، بهتر از وضعیت فعلی خواهد بود.

نیویورک تایمز در بخش دیگری از این گزارش با پرداختن به نقطه نظرات تامیر پارودو، رییس پیشین موساد در زمان نخست‌وزیر بنیامین نتانیاهو در رژیم صهیونیستی، با اشاره به این که پارودو معتقد است تهدیدات نظامی در زمان نتانیاهو علیه ایران، «دقیقا نتیجه عکس داد»، به نقل از او نوشت: اقدام اسرائیل در متقاعد کردن ترامپ به خروج از توافق یکی از اشتباهات استراتژیک جدی اسرائیل از اولین روزهای تشکیل آن تا به امروز بود.

اهداف بایدن محقق می‌شود؟

از سوی دیگر امیرعلی ابوالفتح کارشناس مسائل آمریکا در تحلیل اهداف سفر جو بایدن به اسرائیل و عربستان و سعودی و در پاسخ به این سوال که ایران چه جایگاهی در این اهداف مشخص دارد، گفت: به نظر می‌رسد که جو بایدن برای تحقق سه هدف اصلی عازم این سفر شده است؛ در درجه اول هدف موضوع انرژی است که قرار است در عربستان به بحث گذاشته شود به این معنا که عربستان و شریکانش مجاب به صادرات نفت بیشتری شوند تا در شرایط بحرانی جنگ اوکراین قیمت نفت و به خصوص بنزین در داخل آمریکا کاهش پیدا کند. هدف دوم بحث اجماع‌سازی منطقه‌ای علیه ایران است تا ایران را تحت فشار قرار دهند که در موضوع هسته‌ای آن چه آمریکا می‌خواهد حاصل شود و مقاصد این سفر هم به دو طرف اصلی مخالف برجام خلاصه می‌شود.

وی ادامه داد: موضوع سوم نیز بحث عادی‌سازی روابط میان ریاض و تل‌آویو است. سفر نیز اینگونه طراحی شده که از اسرائیل هواپیما بلند شده و در عربستان به زمین می‌نشیند مانند آنچه ترامپ انجام داد و از عربستان عازم اسرائیل شد تا به شکلی نمادین ارتباط هوایی برقرار شود.

وی افزود: با این حال من فکر نمی‌کنم که اهداف این سفر در هر سه مورد محقق شود و آمریکا در هر سه حوزه به سقف اهدافش برسد چرا که در حوزه نفت عربستان به میزانی که مورد نیاز آمریکاست ظرفیت مازاد تولید ندارد تا خلا حدود ۱۰ میلیون بشکه‌ای روسیه را جبران کند. در خصوص موضوع ایران نیز بحث مفصل است. در خصوص موضوع توافق ابراهیم نیز بعید می‌دانم عربستان به این زودی به اردوی کشورهای امارات و بحرین بپیوندد چرا که محذورات دربار سعودی بسیار بیشتر از دربار امارات و بحرین است.

این تحلیل‌گر مسائل بین‌الملل در خصوص اجماع‌سازی علیه ایران در همراهی با ائتلاف مدنظر ریاض گفت: ائتلاف علیه ایران سابقه ۴۰ ساله دارد و اساسا شورای همکاری خلیج فارس با همین هدف به وجود آمده است و ارتباطاتی که کشورهای عربی با اسرائیل ایجاد کرده‌اند نیز با همین هدف است و این موضوع عجیبی نیست. در نتیجه نباید این گونه تصور شود که در نتیجه سفر جو بایدن ما با پدیده جدیدی روبرو خواهیم شد.

وی ادامه داد: مشخص است که در نتیجه این سفر سطح همکاری‌ها افزایش پیدا می‌کند اما اینکه شاهد ایجاد یک ناتوی عربی باشیم را بعید می‌دانم چرا اصلی‌ترین شرط تشکیل این اتحاد نظامی که عدم وجود اختلاف نظر میان کشورهای عربی است، وجود ندارد. بنابراین چیزی فراتر از آنچه امروز وجود دارد محقق نخواهد شد چرا که همین تبلیغات در زمان سفر ترامپ هم صورت گرفت.

ابوالفتح در پاسخ به این سوال که پیام سفر جو بایدن به اسرائیل برای ایران چیست، گفت: با این سفر یا بدون آن در موضوع احیای برجام تغییری صورت نخواهد گرفت؛ بن‌بست شکل گرفته در احیای برجام ناشی از شخص آقای بایدن نیست که با اقداماتش گشایش یا غیر از آن در این روند صورت بگیرد، مشکل در فضای سیاسی واشنگتن است که نسبت به ایران، برجام و برنامه هسته‌ای هیچ تغییری نکرده است.

آمریکایی‌ها دوست دارند که بگویند این سفر پیام دارد و این حرف جدیدی نیست و باید دید آیا جمهوری اسلامی ایران این پیام را می‌پذیرد یا خیر که می‌دانیم نمی‌پذیرد. همچنین مهم است که اگر چند سال بعد به عقب نگاه کنیم آیا این سفر اهمیت خاصی پیدا خواهد کرد که این سفر در روند احیای برجام تاثیرگذار بوده است؟ من فکر نمی‌کنم این سفر منشا اثر خاصی در روند احیای برجام باشد.

منبع: روزنامه ابتکار